

Urmărirea poporului de către Faraon (Exodul 14:1-12)

La finele capitoului 13 îi vedem pe israeliți plecând din Egipt în mare grabă. Ei au ajuns la marginea deșertului și se pregătesc să intre în el pentru ultima parte a călătoriei din țara morții înspre țara promisă. Ei poartă oasele lui Iosif ca semn de aducere aminte că promisiunea exodului din Geneza 50 și-a găsit acum împlinirea. În plus, Dumnezeu îi călăuzește într-un stâlp de nor ziua și într-un stâlp de foc noaptea. Evreii au toate motivele să creadă că Dumnezeu îi ocrotește și că vor reuși să scape din Egipt. Dar cât de curând li se va spulbera această siguranță! Dumnezeu Se pregătește să îl pună pe Israel din nou în cuptorul încins, în mijlocul mării involburate!

14:1-2. Domnul a vorbit lui Moise și a zis: "Spune copiilor lui Israel să se întoarcă și să tăbărescă înaintea Pi-Hahirotului, între Migdol și mare, față în față cu Baal-Țefon: în dreptul locului acesta să vă întindeți tabăra, lângă mare."

Israel este pe punctul de a fugi în pustie.¹² Dar Dumnezeu poruncește poporului să se "întoarcă". În loc să plece din țara morții, Dumnezeu îi face pe evrei să schimbe sensul de deplasare. Apoi El le poruncește să își așeze tabăra cu spatele la mare, astfel că nu mai au nici o cale de scăpare din Egipt. Evreii sunt ca niște păsări prinse în laț.

Localizarea celor trei puncte menționate este incertă. Migdol este un termen de origine semitică și înseamnă "turn / fortăreață".¹³

El a fost împrumutat de egipteni în perioada Noii Împărății și folosit ca nume propriu pentru diferite locații.¹⁴ În perioada Noii Împărății, granița răsăriteană a Egiptului era înțesată cu o rețea de avanposturi egiptene, oricare dintre acestea putând fi cunoscut sub numele de Migdol.

Cu privire la localizarea lui Baal-Te fon s-au făcut trei propuneri principale. Cetatea a fost localizată la Tell Daphneh, cam la cincisprezece kilometri vest de el-Qantara;¹⁵ în apropierea Lacurilor Amare, cam la douăzeci de kilometri sud-est de Tell el-Maskhuta;¹⁶ și la capătul Golfului Suez, la Marea Roșie.¹⁷ Dar localizarea nu poate fi stabilită cu precizie.

Un indiciu cu privire la identitatea orașului Pi-Hahiroț este chiar înțelesul acestui nume. El pare să fie o formă ebraizată a cuvântului akkadian *Pi-hiriti*, care înseamnă "gura sau deschiderea canalului".¹⁸ Zona estică a deltei dispune de un canal protector care pleacă de la Marea Mediterană și se extinde cel puțin până la regiunea Lacurilor Amare, cu posibilitatea ca în perioada Noii Împărății să fi coborât chiar și mai înspre sud.¹⁹ Astfel, este posibil ca Pi-Hahiroț să fi fost o deschidere sau o breșă în sistemul de canale, prin care să se poată intra în pustiul din Peninsula Sinai.²⁰

14:3. Faraon va zice despre copiii lui Israel: "S-au rătăcit prin țară; îi închide pustia."

Poziționarea evreilor este atât de proastă din punct de vedere strategic, încât atunci când va auzi Faraon unde și-au așezat aceștia tabăra, va avea impresia că situația lor este fără ieșire. De fapt, chiar va exprima lucrul acesta în cuvinte: versetul începe cu "Faraon va zice ..." Împăratul Egiptului va trage astfel concluzia că se află într-o poziție avantajoasă și va dori să-l zdrobească pe Israel.

Verbul ebraic pentru "s-au rătăcit" sau "rătăcesc fără țintă" este folosit în altă parte în Vechiul Testament cu referire la cirezile de vite care rătăcesc înapoi și încolo fără să știe încotro se îndreaptă (vezi Ioel 1:18).

Primele cuvinte ale lui Faraon încep cu o prepoziție *lamed*, care înseamnă la origine "despre copiii lui Israel". Dar probabil că utilizarea sa are rol de accentuare și de aceea poate fi tradusă prin "într-adevăr"²¹, astfel că propoziția sună astfel: "Într-adevăr, s-au rătăcit prin țară!" Accentul pus demonstrează nerăbdarea cu care Faraon plănuiește acum să nimicească pe Israel.

14:4. Eu voi împietri inima lui Faraon și-i va urmări; dar Faraon și toată oastea lui vor face să se arate slava Mea și egiptenii vor ști că Eu sunt Domnul. Copiii lui Israel au făcut așa.

Ca să mai pună paie pe foc, Dumnezeu spune că va împietri inima lui Faraon pentru ca împăratul Egiptului să îi urmărească pe evrei. În limba ebraică, verbul "a urmări" este folosit de obicei în Vechiul Testament cu referire la un om sau un grup de oameni care urmăresc alți oameni pentru a se răzbuna. Din această cauză el are uneori sensul de "a persecuta".²²

De ce a adus Dumnezeu poporul ales în niște circumstanțe atât de nesigure și solicitante? Cu siguranță că Domnul ar fi putut conduce pe poporul Israel departe de zona de influență a lui Faraon și a armatei lui, chiar mai devreme ca acesta să apuce să plece din Egipt. De ce nu a procedat așa? Răspunsul nu este încifrat, ci foarte clar și evident: Dumnezeu dorea să își dovedească puterea prin eliberarea poporului Său, astfel ca El să fie glorificat.

În mod ironic, în acest verset, cuvântul pentru slava lui Dumnezeu este *kābēd*, care după cum am văzut mai devreme, înseamnă "greu / cu greutate". Același cuvânt este folosit pe parcursul Exodului pentru a descrie starea inimii lui Faraon (vezi 7:14). Inima lui Faraon este "grea" pentru ca "greutatea" să îi fie dată Domnului!

În orice caz, starea lui Israel pare să fie gravă, cel puțin în termeni umani. Egiptenii i-au încolțit cu spatele la mare. Fuga pare să fie o opțiune inexistentă. Planul diabolic al lui Faraon este pe punctul de a se

împlini. Dar, la un nivel mult superior, Dumnezeu controlează acest eveniment spre gloria Sa și în conformitate cu scopurile Sale. Da, Israel este aruncat în cuptorul încins, dar situația extremă a omului este oportunitate pentru Dumnezeu. Suveranitatea lui Dumnezeu este subiectul acestei lecții: El este cel care pune pe Israel într-o situație înfiorătoare și tot El este cel care împietrește inima lui Faraon. El regizează episodul. Suntem martorii unui maestru care dirijează o simfonie măreață!

14:5. S-a dat de știre împăratului Egiptului că poporul a fugit. Atunci inima lui Faraon și inima slujitorilor lui s-a schimbat față de popor. Ei au zis: "Ce am făcut de am lăsat pe Israel să plece și să nu ne mai slujească?"

Cadrul relatării se schimbă acum din nou, revenind la scena din palatul egiptean. Faraon află de la consilierii săi că evreii încearcă să fugă din Egipt și că, în mod curios, au rămas blocați la mare. Prima reacție a împăratului (și a slujitorilor săi) este că literalmente "inima lui s-a schimbat / s-a întors" (verbul este un Niphal pasiv). Este același verb, în aceeași formă, care a fost folosit și în episodul cu transformarea toiagului în șarpe (7:15). Inima lui Faraon, care se înmuiase pentru a lăsa pe Israel să plece din Egipt, revine acum la starea ei de împietrire.

Conducătorii egipteni își dau seama că au pierdut o sursă importantă de forță de muncă ieftină. Din cauza proiectelor arhitecturale colosale din Egipt din perioada Noii Împărății, pierderea aceasta nu era de trecut cu vederea. Faraonii din dinastia Ramses au construit clădiri și monumente în deltă folosind multă forță de muncă străină, în mare proporție sclavi. Documentul egiptean *Papyrusul Leiden 348* ne informează că un grup de oameni numiți 'apiru aveau sarcina de "a transporta pietrele până la marele pylon" al unuia din templele din Pi-Ramses.²³ Acești 'apiru nu trebuie identificați cu evreii, deși este posibil ca israeliții să fi făcut parte din acest segment social. În orice caz, Egiptul nu își putea permite să renunțe la o forță de muncă atât de însemnată.

14:6. Faraon și-a pregătit carul de război și și-a luat oamenii de război cu el.

O traducere literală a versetului ar suna astfel: "El și-a înhămat [sau și-a prins] carul și oamenii și i-a luat cu el." Verbul 'asar ("a înhăma") este un termen uzual în Vechiul Testament care înseamnă a pregăti un car de război pentru acțiune (vezi Geneza 46:29; 2 Împărați 9:21). Cuvântul pentru "car de război" este folosit de multe ori în Biblie cu sens colectiv, semnificând "armată de care de război" sau "forță de care de război".²⁴ Este probabil că reacția lui Faraon la încercarea de evadare a lui Israel a fost comasarea carelor sale de război cu scopul de a-i recaptura pe evrei.

În limba ebraică, "oamenii" se referă uneori la un grup de oameni înarmați, adică la o oștire (1 Samuel 11:11; 1 Împărați 20:10). Termenul face referire, probabil, la trupele de infanterie adunate pentru a-i urmări pe israeliți (vezi 14:9). Astfel, Faraon reacționează la evadarea lui Israel consolidând o forță militară însemnată - formată din cavalerie și infanterie - pentru a nimici poporul lui Dumnezeu.

14:7. A luat șase sute de care de luptă cu oameni aleși și toate carele Egiptului; în toate erau luptători.

Se face acum o prezentare a componenței formației militare de care de luptă. Faraon, care se pare că este în fruntea uneia dintre divizii, adună "șase sute de care de luptă cu oameni aleși". Conform Vechiului Testament, șase sute formau o unitate militară obișnuită (Judecători 18:11, 16, 17; 1 Samuel 13:15; 14:2).

Împăratul a mai adunat toate celelalte care de luptă de pe teritoriul Egiptului și a pus în toate "luptători". Cuvântul pentru "luptător" este înrudit cu numeralul trei. Pe baza acestei relații, unii cercetători au sugerat ideea că un "luptător" poate fi înțeles cel mai bine ca fiind "al

treilea" om (dintr-un car de luptă).²⁵ Astfel că în fiecare car de luptă erau trei oameni, dintre care unul era superiorul celorlalți și comandantul carului. Este însă puțin probabil ca această explicație să fie adevărată. "Ofițerul" sau "luptătorul" era probabil un subordonat al lui Faraon, un luptător "de rangul trei".²⁶ Prin urmare, ofițerii de rangul al treilea conduceau carele de luptă egiptene, dar nu în fiecare car se găsea câte unul.

Motivul pentru care ni se dau aceste detalii cu privire la carele egiptenilor este de a sublinia situația disperată a israeliților. Probabil, cea mai mare forță armată din lume se pregătea să-i urmărească. Mulți dintre atacatori urmau să vină în viteza carelor de război. Evreii erau pedestri și se găseau blocați la Marea Roșie. Ce șansă puteau avea?

14:8. Domnul a împietrit inima lui Faraon, împăratul Egiptului, și Faraon a urmărit pe copiii lui Israel. Copiii lui Israel ieșiseră gata de luptă.

Dumnezeu, în providența Sa, pregătește mai departe scena, împietrind inima împăratului egiptean, pentru ca acesta să-i urmărească pe evrei. Această acțiune este împlinirea profeției făcute de Domnul în versetul 4. Pentru comentariul asupra utilizării cuvântului "împietrit", vezi 4:21.

În mod normal, sfârșitul versetului se înțelege ca descriind starea israeliților la momentul plecării din Egipt, în original, "cu mână înaltă". Aceasta este o expresie ebraică pe care mulți o traduc prin "cu voie" (vezi Numeri 15:30) sau "cu putere" (vezi Deuteronom 32:27). Ea este o metaforă "în rădăcină în imaginea zeilor din Orientul Apropiat din antichitate, care țineau amenințător, în mâna dreaptă ridicată, o armă".²⁷ Astfel, mulți comentatori susțin că Israel a plecat din Egipt plin de încredere.

Eu aș sugera însă că propoziția finală nu se referă deloc la atitudinea evreilor. Ea ar putea exprima mai degrabă *modalitatea prin care* a plecat Israel din Egipt. Dacă propoziția este considerată o

prepoziție *beth* modală, atunci propoziția sună astfel: "Copiii lui Israel ieșiseră *printr-o mână înaltă / puternică*". Cu alte cuvinte, versetul vorbește despre puterea Domnului și nu despre încrederea lui Israel. Această idee este sprijinită de faptul că expresia "mână înaltă" este folosită în Vechiul Testament cu referire la puterea lui Dumnezeu (vezi Isaia 26:11; Psalmul 89:13).

14:9. Egiptenii i-au urmărit; și toți caii, carele lui Faraon, călăreții lui și oștirea lui i-au ajuns tocmai când erau așezați lângă mare, lângă Pi-Hahiro, față în față cu Baal-Țefon.

Israelii își așezaseră tabăra lângă mare. Cuvântul ebraic pentru "a tăbări" are sensul primar de "a îndoi" sau "a curba", iar atunci când este aplicat la așezăminte umane, poate indica structura circulară a taberei. Studiile recente ale lui Israel Finkelstein au demonstrat că tabăra evreilor de lângă mare și de pe parcursul călătoriilor prin pustiu avea probabil o configurație eliptică.²⁸ Mai târziu, israeliții și-au organizat primele așezări în Canaan sub formă ovală.

Unii cercetători au manifestat reticență față de ideea existenței cavaleriei și carelor de luptă în această relatare, deoarece mulți cred că aceste arte au apărut în Egipt abia mai târziu. În realitate, Egiptul este bine cunoscut pentru măiestria artei ecvestre încă de la începutul celei de-a Optsprezecea Dinastii. (1550 î.d.Cr.).²⁹ Orice îndoială cu privire la acuratețea textului biblic în acest aspect este nejustificată.

Cavaleria, carele și infanteria lui Faraon "i-au ajuns" pe evrei la mare. Acest verb nu sugerează existența unui contact fizic direct, dar semnifică faptul că egiptenii "i-au ajuns din urmă" pe evrei.³⁰

14:10. Faraon se apropia. Copiii lui Israel și-au ridicat ochii și iată că egiptenii veneau după ei. Și copiii lui Israel s-au înspăimântat foarte tare și au strigat către Domnul după ajutor.

Israelii, pedestri, opriiți la mare fără a avea vreo cale de scăpare, l-au văzut de la depărtare pe Faraon care se apropia. Egiptenii se apropiau fără a avea intenții pașnice. Poporul lui Dumnezeu simțea în ceafă răsuflarea unei armate care era, probabil, cea mai puternică forță militară a vremii. În față aveau marea, iar din spate se apropia oștirea întunericului. Dintr-o perspectivă umană, situația era sumbră și fără scăpare nici o putere umană nu-i mai putea ajuta. Ce șanse aveau? Ce puteau face?

Întreaga scenă este dominată de Faraon - doar despre el ni se spune că se apropia de evrei. În reprezentările și desenele egiptene, Faraon este adesea prezentat ca figura centrală a scenelor de luptă. Egiptenii credeau că în război, "doar faptele împăratului contează; el este invincibil, invulnerabil chiar"; "(Nici un) om nu poate spera să reziste în fața conducătorului divin și să supraviețuiască" și "nu e o simplă poveste faptul că atât de mulți oameni sunt fără putere înaintea lui Faraon".³¹

Reacția lui Israel a fost rapidă și spontană: "s-au înspăimântat foarte tare". Abia apoi au reacționat așa cum ar fi trebuit: "au strigat către Domnul". Mai devreme, ei strigaseră către Elohim (2:23), iar unii dintre ei strigaseră chiar către Faraon din pricina asupririi (5:15). Acum însă ei aleargă la Domnul, la Dumnezeu salvării lor, cerându-I să intervină.

14:11. Ei au zis lui Moise: "Nu erau oare morminte în Egipt, ca să nu mai fi fost nevoie să ne aduci să murim în pustie? Ce ne-ai făcut de ne-ai scos din Egipt?"

Observați ironia din acest verset. Expresia "nu erau ... morminte în Egipt" este la granița umorului, deoarece Egiptul era recunoscut pentru mormintele sale, pentru atitudinea față de moarte și preocuparea pentru viața de dincolo.

Prin remarcile lor sarcastice, israeliții exprimă panică și urgență. Prima lor întrebare începe printr-o negație dublă: cele două negații sunt

'en și b'li. Gesenius afirmă că Două negații în aceeași propoziție nu se neutralizează reciproc, ci accentuează și mai mult negația ... Aceasta se aplică mai ales la formele compuse obținute prin unirea lui 'en și b'li.³²

Cărtirea devine o temă negativă dominantă pe parcursul pribegiei prin pustiu (Exodul 15:23-26; 16:2-3; 17:2-3; etc.).³³ Moise, autorul Torei, o vede în antiteză cu harul și bunătatea Domnului față de popor; alternarea îndelungii răbdări a Domnului cu plângerile și cererile lui Israel este mult prea evidentă.³⁴

14:12. Nu-ți spuneam noi în Egipt: "Lasă-ne să slujim ca robi egiptenilor, căci vrem mai bine să slujim ca robi egiptenilor decât să murim în pustie?"

Evreii își aduc aminte acum de ceea ce se presupune că i-au spus lui Moise cât erau încă în Egipt. Nu există însă în secțiunile anterioare ale cărții Exodul referiri care să confirme o astfel de conversație. Este însă puțin probabil că oamenii nu fuseseră nerăbdători să plece din Egipt: "Astfel a vorbit Moise copiilor lui Israel, Dar deznădejdea și robia aspră în care se aflau i-au împiedicat să asculte pe Moise" (6:9).

Versetul 12 se constituie într-o declarație de trădare. Israelii doresc să nege eliberarea și salvarea primită din partea Domnului! Și, chiar mai mult, ei anunță că mai degrabă ar sluji egiptenilor decât Domnului (vezi comentariul asupra versetului 8:1).

Aplicație

Ne putem foarte ușor simți îndreptățiți să judecăm pe Israel în episodul de la Marea Roșie și să nu ne putem explica lipsa lui de credință în fața încercării. Dar, cu cât cunoaștem mai multe despre propria noastră lașitate și lipsă de hotărâre, cu atât vom vedea mai clar cât de mult ne asemănăm cu israeliții.

Trebuie să fim conștienți de suveranitatea lui Dumnezeu în toate lucrurile. Prea de multe ori pierdem din vedere acest mare adevăr, iar

urmarea este că inimile noastre cedează la vreme de încercare. Dacă am putea doar să privim la fiecare încercare și persecuție prin care trecem ca la o ocazie de a-I aduce mai multă glorie și onoare lui Dumnezeu, e sigur că am putea suporta mai bine situația de criză. Astfel, atunci când suntem aruncați în cuptorul încins, este voia lui Dumnezeu să fim acolo și noi putem merge înainte din pricina Lui: "Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Cristos? Necazul, sau strâmtorarea, sau prigonirea, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia sau sabia? După cum este scris: "Din pricina Ta suntem dați morții toată ziua; suntem socotiți ca niște oi de tăiat". Totuși, în toate aceste lucruri, noi suntem mai mult decât biruitori, prin Acela care ne-a iubit" (Romani 8:35-37).